

Tejc: Ústavní soud překročil své kompetence

Ministr spravedlnosti Jeroným Tejc (nestr. za ANO) zkritizoval v rozhovoru pro Novinky postup a rozhodnutí Ústavního soudu ve sporu mezi prezidentem Petrem Pavlem a vládou, který se týkal účasti hlavy státu na červencovém summitu NATO. Ústavní soudci podle něj jednali v rozporu se zákonem a překročili své kompetence. Hlavu státu pak označil za symbol opozice.

Foto: Petr Horník, Novinky

Ministr spravedlnosti Jeroným Tejc při rozhovoru pro Novinky.cz.

Ústavní soud vydal předběžné opatření ve sporu mezi prezidentem a vládou dva dny po podání kompetenční žaloby. Jak jste to vnímal?

Byl jsem velmi překvapený, že rozhodl tak rychle, ale to bych mu snad ani nevyčítal, být to bylo mimořádné. Ale co na předběžném opatření kritizují, je, že podle mého názoru byl popřen princip spravedlivého procesu.

Protože soudce zpravodaj (Pavel Šámal) nezaslal prezidentův návrh žádnému z účastníků řízení, tedy ani ministerstvu zahraničních věcí a vládě. A to je přímo v rozporu se zákonem o Ústavním soudu, který jasně říká, že soudce zpravodaj zajistí, aby byl návrh neprodleně doručen účastníkům řízení s výzvou k vyjádření ve lhůtě, kterou určí nebo stanoví zákon. Šámal sice vládu vyzval, aby doložila své usnesení, ale návrh nepřiložil. Domnívám se, že to je špatně.

Vadí vám ještě něco?

Za velmi zvláštní považuji podpůrné užití občanského soudního řádu v této věci. Zákon o Ústavním soudu nepočítá s tím, že by ve věci kompetenční žaloby bylo možné využít předběžné opatření. Zatímco jinde říká, že je možné ho využít, v kompetenční žalobě o tom není ani slovo.

Mezi odbornou veřejností jsem zaznamenal názory pro i proti. Těch, které to nepovažují za možné a za správné, je hodně. Ale i kdybych připustil, že to možné je, tak předběžné opatření může být použito pouze tehdy, když má zabránit mimořádně závažným následkům, hrozícímu násilnému zásahu nebo k odvrácení hrozící škody.

Chápal bych, kdyby to Ústavní soud využil v situaci, kdy by vláda například úplně suspendovala prezidenta z jeho rozhodování, zakázala mu cestovat do zahraničí,

reprezentovat zemi, přijímat návštěvy. Ale to se nestalo. A tvrdit, že by došlo k závažným následkům tím, že by prezident jednou nejel na summit, je přehnané.

Ještě je tu třetí věc, která byla chybou. Ústavní soud předběžným opatřením fakticky rozhodl o meritů věci, být říká, že ne a že o ní ještě bude rozhodovat. Ale protože nařídil, že se prezident summitu účastnit má, tak to znamená, že spor už byl fakticky věcně rozřešen.

Jakože v konečném důsledku vyhověl samotné žalobě?

Ano. Sám Ústavní soud v ustálené judikatuře vychází z toho, že předběžné opatření má pouze dočasný charakter a nemůže a nesmí předjímat konečný výsledek sporu. A tímto argumentuje mnoha lidem, kteří se na něj obrací s návrhem na předběžné opatření. Říká jim: "Tento institut nelze využít, to už bychom rozhodli o tom sporu."

Ted' to ale v této věci udělal a je mimořádně zvláštní, že předběžná opatření jsou většinou odmítána s tím, že nemají znít úplně stejně, jako zní návrh žaloby, tedy to, čeho se chce dosáhnout.

Tudíž si myslím, že došlo také k porušení principu soudní zdrženlivosti, protože Ústavní soud zasáhl do politických dějů a možná i do nějaké právní jistoty a předvídatelnosti.

Ale chci zdůraznit, že i když s tímto rozhodnutím jako vláda nesouhlasíme, tak ho respektujeme. Bylo by obrovskou chybou, kdybychom začali zpochybňovat jeho vykonatelnost, začali říkat, že ho nemáme naplňovat, a hledali klíčky, jak to neučinit.

Je opravdu třeba, aby vláda jako celek respektovala rozhodnutí ve věci kompetenční žaloby, ať už bude jakékoliv, stejně tak, jako jsme respektovali předběžné rozhodnutí. Zároveň si ale myslím, že máme právo ho kritizovat.

A nebyla ta kritika přehnaná? Ministr zahraničních věcí Petr Macinka (Motoristé) mluvil o ústavním puči.

Myslím, že slovo puč bylo zneužíváno v minulosti mnohokrát a patří do kategorie emotivních politických prohlášení. A ta situace skutečně emotivní byla. Média samozřejmě ráda tu atmosféru ještě vybičovávala a možná tím dojmem pan vicepremiér Macinka použil slova, která by třeba dnes nepoužil. Ale nechci mluvit za něj.

Šéf resortu justice většinou stojí na straně Ústavního soudu. Nepamatuji si moc případů, že ho ministr spravedlnosti kritizoval takhle ostře jako vy.

Možná ministři spravedlnosti nenašli odvahu říct, co si myslí. Anebo nenašli odvahu vyslovit nahlas to, za co mohou být kritizováni těmi, se kterými musí komunikovat, a to jsou ústavní soudci.

A není to zpochybňování celé justice?

Určitě ne. Koneckonců část věcí, o kterých jsem hovořil, řekli sami dva ústavní soudci - Jan Wintr a Dita Řepková -, kteří s vydáním předběžného opatření nesouhlasili. Je docela pikantní, že samo předběžné opatření je kratší než text oněch dvou soudců, kteří svůj nesouhlas velmi precizně zpracovali a velmi dobře odůvodnili.

Ale Ústavní soud nespadá do kompetence ministra spravedlnosti. Je často označován za třetí komoru parlamentu, což je vzhledem k tomu, jaké má kompetence, logické. Mnohdy musí jít do střetu s politikou, a to není nic, co bych kritizoval. Na druhé straně ale nemůžeme říkat, že rozhodnutí soudů jsou nekritizovatelná.

Máme svobodu slova, každý má právo se vyjádřit. Nemyslím, že mám mlčet jenom proto, že to řekl Ústavní soud.

Krátce po summitu prezident Petr Pavel uvedl, že doufá ve zklidnění situace, premiér Andrej Babiš (ANO) ale jeho návrh obnovit společné pravidelné konzultace k zahraniční politice odmítl. Není to také porušení ústavního zákona?

To určitě ne. K debatám bude docházet tak jako tak. Prezident má právo chodit na jednání vlády. Pokud si dobře pamatuji, tak jednání bezpečnostní rady se za půl roku zúčastnil vícekrát než za předchozí čtyři roky (Pavel je ve funkci od března 2023, tedy tři roky - pozn. red.).

Takže prezident zjevně rád poslouchá naše debaty a rád se do nich zapojuje. A v tom mu nikdo nebrání.

Souhlasíte s tvrzením, že prezident Petr Pavel je nejsilnější opozice současné vlády?

Je zjevné, že se pan prezident, ať už dobrovolně, nebo nedobrovolně, stal symbolem opozice. Možná proto, že opozice je, nechci říct, neviditelná.

Vláda určitě nepotřebuje konflikt s prezidentem a ani ho nevyvolává. Vláda ani premiér na prezidenta nepodali kompetenční žalobu, když podle mého názoru nerespektoval ústavu a nejmenoval ministrem Filipa Turka. Ale byl to prezident, kdo podal kompetenční žalobu ve chvíli, kdy došlo ke sporu o účast na jednom zahraničním jednání.

Jestli si prezidentovi poradci myslí, že pro jeho znovuzvolení je potřeba, aby měl konflikt s touto vládou, tak je to jejich věc. Já osobně se domnívám, že mu to ke znovuzvolení nepomůže. Bylo by dobré zklidnit hru, „dát míč na zem“ a vrátit se k racionální politice.

Politici ale stále častěji kritizují rozhodování soudů obecně. Některí z nich jsou v tom osobně zainteresovaní, ať už premiér nebo předseda

Sněmovny Tomio Okamura (SPD), protože se to týká jejich trestních kauz. Není to už ale shazování justice a její kvality?

Justice je nezávislá, politici na ni rozhodně nemají vliv. Rozhodování soudců vlada, tedy výkonná moc, neovlivňuje. Neovlivňuje ji dokonce ani ministr spravedlnosti.

To, že soudy jsou nezávislé, ale ještě neznamená, že jsou nekritizovatelné. A platí to pro nás všechny. Koneckonců doba mediální a doba sociálních sítí vede k tomu, že mnohdy těch výroků padá víc, než jsme si dokázali představit. Ale nemyslím si, že mají zásadně negativní dopad.

Jak je to vůbec se soudci a dohledem nad nimi?

Nebudu se bát učinit rozhodnutí, která někdy budou ze strany justice kritizována. V kauze Viktorka (Holčičku brutálně zavraždil její otec, kterému ji vrátila do péče z rukou pěstounů benešovská soudkyně i přesto, že znalci označili muže za nebezpečného, měl nařízenou ochrannou léčbu a byl závislý na drogách - pozn. red.) jsem udělal věc, která není příliš častá. Podal jsem kárnou žalobu ve věci rozhodovací činnosti soudkyně.

Nikdo, ani soudci, nemohou být neodpovědnými. A za chyby, byť v tomto případě to nebyl úmysl, ale hrubá nedbalost, by měli nést odpovědnost.

Jestli bude, nebo nebude potrestaná, je na rozhodnutí kárného senátu, který je složen převážně ze soudců. Ale věřím, že argumenty, které jsme snesli, nejenže uspějí, ale mohou být i důvodem pro to, aby si soudci uvědomili, že nesmí věc přejít jen na základě toho, že v danou chvíli se třeba jeví nekonfliktní.

To byl i případ Viktorky, kde nikdo, ani OSPOD, ani pěstouni, nic nenamítali proti tomu, aby dítě bylo svěřeno rodičům. Ale soudkyně si měla zjistit všechny skutečnosti, které podle mého názoru nezjistila.

Jaké?

Třeba podrobné informace o tom, že otec je stále v ochranném léčení, že dokonce v minulosti se zbraní napadl svou matku. To jsou věci, které měly být zjištěny a měly být zohledněny.

Měl by to tedy být pro soudce odstrašující případ?

Jakýkoliv trest pro soudkyni sám o sobě tu věc nedokáže odčinit. To, co by to mohlo změnit, je soudní praxe. Dosáhnou-li toho, že soudce bude odpovědný za rozhodovací činnost v kárném řízení, tak třeba někteří soudci nebudou přistupovat k věcem nedbale a laxně.

Ale samozřejmě se bavíme o jednotkách selhání, protože systém, který tady máme, je výkonný a rychlý.

A je také kvalitní?

Vůbec si nemyslím, že by byl nekvalitní. Naše justice funguje ve srovnání s jinými zeměmi velmi dobře. Ale to neznamená, že se nemáme zabývat excesy a že nemáme co zlepšovat.

Nejsem spokojený třeba s nepochopitelně nízkými tresty v oblasti sexuálně motivovaných i násilných trestných činů. To chci změnit, ať už cestou zpřísnění zákonů, vzdělávání soudců nebo tím, že by státní zástupci v těch věcech častěji reagovali a podávali odvolání v neprospěch pachatelů. Ti podle mého názoru nemohou odcházet s podmínkami, například za zneužívání dětí nebo za závažné sexuální delikty.

V té kárné žalobě požadujete odvolání soudkyně z funkce?

Pocitově bych asi odvolání z funkce navrhl. Judikatura kárných senátů je ale taková, že tomuto návrhu by rozhodně nebylo vyhověno. Že by kárný senát soudce z funkce odvolal, je opravdu výjimečné a děje se to téměř výhradně v případech, kdy je prokázáno spáchání trestného činu.

Navrhuji v podstatě nejprísnejší možné potrestání, což jsou srážky z platu na jeden rok ve výši 30 procent. Dovedu si ale představit ještě výraznější potrestání, a proto budu usilovat o zpřísnění a rozšíření palety trestů, které může kárný soud uložit.

Považuji za svůj úkol přesvědčit soudce z kárných senátů, že nemá platit falešná solidarita a že není žádná ostuda, když se soudcovský stav sám dokáže zbavit těch, kteří nepracují dobře.

Zmínil jste zpřísnění trestů v některých oblastech. Mohl byste říct, ve kterých?

Podmíněné tresty za týrání dětí, jejich zneužívání, znásilnění nebo za opravdu vážné, dlouhodobé týrání zvířat nejsou správné. Tam je třeba přitvrdit.

Sněmovna aktuálně projednává změny trestního zákoníku zvyšující tresty za týrání zvířat, je tam znovuzavedení trestnosti neplacení výživného. Chystáme také novelu, která zpřísní tresty za sexuálně motivované trestné činy.

Jen změna legislativy ale nepomůže, musí se to změnit i v hlavách soudců a musí být aktivnější státní zástupci.

A co opilci za volantem nebo stále častější ujíždění řidičů před policií.

To jsou dlouhodobě přehlížené věci. Není normální, aby více než pětsetkrát ročně někdo ujížděl policii a nezastavil, neuposlechl výzvy. Často přitom takový řidič ohrožuje ostatní.

Pokud někdo jezdí opilý, pod vlivem drog nebo opakovaně nerespektuje zákaz řízení, měl by přijít o auto, protože to je nejúčinnější způsob, jak ho přimět v tom nepokračovat. Protože jakýkoli trest, pokud to není trest odnětí svobody, mu v tom nezabrání.

Hovořil jste o neplacení výživného, které vracíte zpět do hry jako trestný čin. Proč?

Zásadně nesouhlasím s argumentem, že za některé činy máme snižovat tresty anebo vůbec zrušit jejich trestnost, protože máme mnoho lidí ve vězení.

Nelíbilo se mi, že byly sníženy tresty těm, kteří opakovaně kradou, a stejně tak se mi nelíbilo, že došlo ke zrušení trestného činu neplacení výživného. Čísla exekutorů ostatně ukazují, že zrušení vedlo k nárůstu počtu neplatičů.

Starat se o děti a platit výživné je normální. Pokud tak někdo více než čtyři měsíce nečiní úmyslně, což je to, co vracíme do zákona, má být trestně postižitelný. Právě pod hrozbou trestní sankce řada rodičů začala platit.

Chcete také zrušit možnost promlčení vraždy. Jak by to vypadalo?

Už jsem ten návrh v minulosti podával jako poslanec, takže se k němu pouze vracím. A vypadá to, že by návrh mohl být úspěšný. Nepromlčitelná má být vražda (nyní je promlčená po třiceti letech - pozn. red.) a další činy, za něž je možné uložit výjimečný trest, typicky terorismus.

Když si uvědomíme, že někdo spáchá teroristický čin a za dvacet nebo třicet let bude dávat v televizi rozhovory o tom, jak a proč to prováděl, a bude se smát obětí a pozůstalým do očí, tak to je prostě nepřijatelné.

Jeroným Tejc

- Od prosince 2025 je ministrem spravedlnosti jako nestraník za ANO
- Narodil se roce 1977 v Brně, vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity, v roce 2004 získal titul JUDr.
- Od roku 1997 do roku 2017 byl členem ČSSD.
- V letech 2000 až 2001 byl asistentem tehdejšího poslance Zdeňka Koudelky (tehdy ČSSD, dnes Trikolora) a zároveň až do konce roku 2004 pracoval v jeho advokátní kanceláři jako koncipient. Koudelka je nyní jeho náměstkem na ministerstvu nominovaným SPD.
- V letech 2002 až 2006 pracoval jako brněnský zastupitel, od roku 2006 do roku 2017 byl poslancem za ČSSD.
- Po volbách v říjnu 2013 byl jedním z účastníků tzv. Lánského puče, kdy se nejužší vedení ČSSD neúspěšně snažilo sesadit z postu předsedy Bohuslava Sobotku.
- Ve volbách v roce 2017 nekandidoval, odešel z politiky i z ČSSD, ale od 2018 do roku 2021 působil jako náměstek tehdejšího ministra spravedlnosti Roberta Pelikána (za ANO).
- V letech 2022 až 2025 byl náměstkem generálního ředitele Vězeňské služby ČR.

